

Yttrande över Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD välkomnar initiativet att stärka såväl styrningen som uppföljningen av integrationspolitiken. MFD bedömer också att vissa förslag, såsom att indexera och höja etableringsersättningen till nyanlända, är viktiga etableringsfrämjande åtgärder.

Dock saknar MFD en analys av hur utredningens förslag påverkar förutsättningarna för nyanlända personer med funktionsnedsättning att uppnå de nya integrationsmålen. MFD vill understryka vikten av att integrationspolitiken utgår från intersektionell analys och data, där funktionshinder är ett av flera perspektiv som behöver beaktas och tas hänsyn till.

MFD oroas också av utredningsuppdraget om att föreslå åtgärder för att ta bort etableringstillägget och bostadsersättningen till vissa nyanlända. MFD delar utredarens analys av att en sådan förändring skulle medföra mycket negativa konsekvenser för såväl den enskilde som för samhället.

Myndighetens synpunkter

4.1 Övergripande modell för styrning av integrationspolitiken

MFD tillstyrker utredningens övergripande förslag om en tydligare myndighetsstyrning av integrationspolitiken. MFD har i sitt arbete också identifierat ett behov av ytterligare samordning av integrationspolitiken. MFD ser även att en tydligare styrning skulle underlätta uppföljningen av myndigheternas arbete och integrationspolitikens utveckling.

4.3 Sektorsansvar införs för vissa myndigheter

MFD har inga synpunkter på förslaget att utse sektorsansvariga myndigheter för de fem integrationspolitiska delmålen. Dock bedömer MFD att det finns en risk att indelningen av politiken i fem nya delmål, kan skapa stuprör mellan de olika

myndigheterna och delmålen. MFD bedömer att detta kan undvikas om sektorsmyndigheterna ges i uppdrag att genomföra arbetet utifrån en intersektionell ansats och tillförsäkras nödvändig kompetensutveckling. En viktig del av detta arbete handlar om att ta fram intersektionell statistik och data på området.

4.4 Ett nationellt integrationsråd inrättas

MFD har inga synpunkter på förslaget att inrätta ett nationellt integrationsråd. MFD vill dock understryka vikten av att även arbetet i rådet bör utgå från en intersektionell ansats, där funktionsnedsättning är ett av flera perspektiv som behöver beaktas i arbetet.

4.6 En nationell strategi behövs för överblick och sammanhang

MFD delar utredarens bedömning om att finns behov av en nationell strategi för det integrationspolitiska arbetet, för att kunna följa upp myndigheternas arbete och utvecklingen på området.

8.2.2 Etableringsersättningen och etableringstillägget ska följa utvecklingen av konsumentprisindex

MFD tillstyrker utredningens förslag om att indexera etableringsersättningen och etableringstillägget så att det följer konsumentprisindex.

8.2.3 Nivån på etableringsersättningen behöver höjas

MFD bedömer vidare att utredarens förslag om att höja etableringsersättningen till den nivå som gällde då den infördes, är en viktig etableringsfrämjande åtgärd. En höjning av etableringsersättningen är en av flera viktiga åtgärder för att motverka fattigdom hos målgruppen och särskilt hos nyanlända personer med funktionsnedsättning, då etableringsersättningen urholkats årligen sedan den infördes år 2010. Nyanlända personer med funktionsnedsättning har också fler omkostnader än personer utan funktionsnedsättning, vilket gör att en höjning av etableringsersättningen är särskilt motiverat. Kostnader för hjälpmedel eller för alternativa transporttyper när allmänna färdmedel inte fungerar, är sådana exempel.

8.3 Uppdraget att avskaffa etableringstillägget och bostadsersättningen

MFD delar utredarens bedömning att ett avskaffande av etableringstillägget och bostadsersättningen till vissa nyanlända hushåll, skulle medföra många negativa konsekvenser för såväl enskilda som för samhället. MFD ställer sig därför bakom utredarens förslag att regeringen inte ska gå vidare med detta uppdrag.

Nyanlända personer med funktionsnedsättning saknar förutsättningar att uppnå de föreslagna delmålen för integrationspolitiken

MFD har i tidigare rapporter och remissvar beskrivit problemen med att det saknas både statistik och kunskap om etableringen av nyanlända personer med funktionsnedsättning.¹ Myndigheters tillgång till relevant och nödvändig statistik och kvalitativa data är en förutsättning för att integrationspolitiken ska kunna utgå från en intersektionell analys. Det är också en förutsättning för att ansvariga aktörer ska kunna följa upp målgruppens förutsättningar till etablering och integration.

MFD har både tagit fram ny och utvecklat befintlig kunskap om förutsättningarna för nyanlända personer med funktionsnedsättning att etablera sig i samhället. Från detta arbete och dialoger med funktionshindersorganisationerna, vet MFD att etableringssystemet inte är anpassat för nyanlända personer med funktionsnedsättning.²

Personer med funktionsnedsättning, såväl nyanlända som skyddsbehövande som omfattas av massflyktsdirektivet, får inte tillräckliga stöd och insatser efter behov under etableringstiden. Bristen på anpassat stöd och anpassningar leder till glapp i systemet, där personer med funktionsnedsättning ges sämre förutsättningar att etablera sig och uppnå målen för den nya integrationspolitiken. Det finns också ett antal återkommande utmaningar i etableringssystemet som försvårar etableringen för nyanlända personer med funktionsnedsättningar.

Tillgång på information i tillgängliga och anpassade format är en återkommande utmaning för nyanlända personer med funktionsnedsättning. Detta skapar problem för enskilda att både orientera sig i samhället och delta på olika sätt. Andra återkommande utmaningar i etableringssystemet består av omfattande brist på såväl individuella stöd som anpassningar.

Tillgängliga boenden är ett sådant exempel. Avsaknaden på tillgängliga boendelösningar förekommer både i Migrationsverkets boendeverksamheter och när en nyanländ person tas emot i en kommun. I MFD:s dialoger med såväl offentliga aktörer som funktionshindersorganisationer beskrivs att nyanlända personer med funktionsnedsättning placeras i boenden utan hissar, kök eller anpassade hygienutrymmen. En otrygg boendesituation med avsaknad av

¹ [Personer med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen - MFD; Stöd till aktörer i funktionshinderrelaterade frågor \(mfd.se\); Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring - MFD; Skärpta krav i sfi - MFD – hämtat 2024-10-10.](#)

² [Personer med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen - MFD; Stöd till aktörer i funktionshinderrelaterade frågor \(mfd.se\) – hämtat 2024-10-10.](#)

möjligheter till individuella anpassningar leder också till många negativa konsekvenser för den enskilde, såsom svårigheter att klara av studier eller att etablera sig på arbetsmarknaden.

Ett annat exempel är SFI-undervisningen, där MFD i tidigare remissvar har beskrivit den stora bristen på anpassad och tillgänglig SFI-undervisning för personer med vissa funktionsnedsättningar.³ Bristerna handlar bland annat om att pedagogiken i klassrummet, studielitteraturen och annat studiematerial inte är anpassat efter målgruppens särskilda behov. På flera håll i landet saknas helt tillgången till anpassad SFI för vissa grupper. Detta gäller både personer som är döva eller har en hörselnedsättning samt personer som är blinda eller har svår synnedsättning. MFD bedömer, utifrån sin dialog med funktionshindersorganisationerna, att det är högst troligt att bristande anpassningar av SFI-undervisningen även drabbar nyanlända personer med olika neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och psykisk ohälsa.

Dagens etableringsprogram på två år gör det också svårt för många nyanlända med funktionsnedsättning att hinna slutföra etableringsprogrammets såsom avsetts. Utan att ha fullgjort etableringsprogrammet är det svårt för många personer att ta sig vidare till andra studier, få en praktikplats och än mindre ett arbete. På så sätt hamnar nyanlända personer med funktionsnedsättning än längre från arbetsmarknaden, än andra nyanlända.

Sammantaget leder bristen på individuella stöd och anpassningar till att nyanlända personer med funktionsnedsättning har sämre förutsättningar än andra nyanlända, att både etablera sig i samhället och uppnå målet för integrationspolitiken. Utan förutsättningar att både utbilda och försörja sig blir utmaningarna än fler vad gäller att delta i både demokratin men också i det övriga samhällslivet.

Konsekvenserna för nyanlända personer med funktionsnedsättning behöver analyseras och åtgärdas

Mot bakgrund av ovanstående resonemang föreslår MFD att regeringen ger lämplig aktör i uppdrag att genomföra en konsekvensanalys av hur förslagen i betänkandet kan komma att påverka nyanlända personer med funktionsnedsättning. Utan en beskrivning av konsekvenser för denna grupp riskerar förslagen i utredningen att bli diskriminerande för nyanlända personer med funktionsnedsättning.

³ [Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd - MFD](#) – hämtat 2024-10-18.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Josefina Streling (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Malin Ekman Aldén
TITEL, ORGANISATION:	Generaldirektör, Myndigheten för delaktighet
TID:	2024-10-22 14:06:40 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (malin.ekman-alden@mfd.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	d60c9c76f4d741f797646d97eb9e08ce

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2024-10-22 14:06:40 +02:00
Ref: 161376SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)